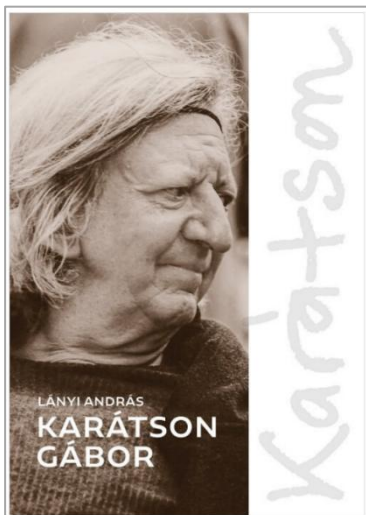

Fórum

A FÓRUM ad teret a vitának. Ezért Hajnal Géza Reflexiójának közzélése után, melyet Lányi András könyve váltott ki, itt tesszük közzé Lányi András válaszát.

Könyvismertetés

A Kortárs Kiadó 2022-ben jelentette meg Lányi András könyvét Karátson Gábor páratlanul gazdag életművéről. (https://kortarskiado.hu/konyv/karatson_gabor)

Reflexió

Lányi András: Karátson Gábor könyvére Hajnal Géza „Szegény vízmérnök panasza” címmel észrevételt tett, melyet a Hidrológiai Közlöny 106/2 számában, közzétünk ([Szegény vízmérnök panasza Lányi András Karátson Gáborról szóló könyvét olvasván | Hidrológiai Közlöny](#))

Lányi András válaszát itt tesszük közzé, remélve, hogy idővel a Bős-Nagymaros ügyben „A harcot, amelyet őseink vívtak, békévé oldja az emlékezés”.

Válasz Hajnal Gézának

Őszinte köszönettel tartozom Hajnal Gézának a Karátson Gáborról szóló könyvemnek szentelt alapos bírálatért, a Hidrológiai Közlöny szerkesztőinek pedig azért, hogy a legilletékesebb közönség előtt válaszolhatok a szerzőnek. Szeretném remélni, hogy írásaink hozzájárulnak egy négy évtizede tartó álvita lezárásához.

Miért álvita? Mert maguk a dunai duzzasztóművek egyre kisebb szerepet játszanak benne, környezetünk és vízeink védelmének egyéb kérdéseiben pedig az érintett szakemberek többsége ma már nemcsak egyetért a környezetvédelemmel, de rendszeresen együtt is működik velük. Ez az együttműködés az elszivatagosodó Kárpát-medence közepén, a felszíni és felszín alatti vízeinket fenyegető sokféle veszedelem közepette létfontosságú, nélkülözhetetlen – és mindig is létezett. A vízlépcsőellenes mozgalom vitaképtelen lett volna, ha résztvevői között nincsenek a kellő műszaki és természettudományos felkészültséggel rendelkező szakemberek. Akiknek én magam gyakran csak az íródeákja, szócsöve voltam. Ők nemigen engedhették meg maguknak, hogy véleményüket nyilvánosan vállalják. A kilencvenes években a magyar hivatalos álláspont Bős-Nagymaros ügyében választási ciklusonként változott, a vízepítő szakma ellenben összezárt, és árulónak tekintette azt, aki a sorból kibeszélt.

Ma már sokkal könnyebb kezet nyújtani egymásnak a sérelmekből és félreértésből emelt falak felett, amikor kollégáink közösen dolgoznak a vízmegtartó vízgazdálkodáson, vizes élőhely-rehabilitáción és egyéb programokon. Aligha véletlen, hogy a könyv, amelynek egyes részleteit Hajnal Géza sérelmezi; régi dolgokról szól. Néhai barátom szenvedélyes kirohanásai a vízlépcsők építői ellen egy országos vita hevében hangzottak el a nyolcvanas-

kilencvenes évek fordulóján. Ebben a vitában az egykori Duna Kör egy reménytelennek tűnő kisebbségi álláspontot képviselt a politikai hatalommal és a pártállami sajtóval szemben. És – figyelem! – amikor ő vagy mások „vízepítő lobbiról” beszélnek, NEM egy szakmát értenek ezen, hanem azokat, akik keresztgátat akarnak építeni a Dunakanyarba, és a folyót oldalvízcsatornába terelnék. Politikusokat, propagandistákat, a beruházásban érdekelt cégeket és ágazatokat, köztük igen, a magyar vízügy egyes vezetőit, akik ebben az ügyben szerepük szerint inkább voltak állami funkcionáriusok, mint mérnökök.

Voltak persze és vannak is szakmai viták, Bős-Nagymaros esetében ugyanúgy, mint a Római-parti mobilgát vagy a kiskunsági vízpótlás kérdésében; ezekben azonban mindkét oldalon álltak mérnökök, sőt, úgy tudom, műegyetemi tanszékek is. Tehát a zöldek - vizes szakmák szembenállás egészen egyszerűen nem fedi a valóságot. Az is igaz, nem egyszer fordult elő, hogy egyik vagy másik beruházás támogatói a mérnöki tudományok megfellebbezhetetlen tekintélyére hivatkoztak. Ilyenkor okkal emlékeztettünk arra, hogy vitáink kivétel nélkül olyan döntések körül forognak, amelyekben az ökológus, a jogász, a közgazdász és egy sor más diszciplína ugyanúgy illetékes, mint a műszakiak. Jó példa erre magának a gabcikováci rendszernek a természeti és társadalmi környezetére gyakorolt hatása. Egyetértek Hajnal Gézával, jó lenne többet tudni erről. Javaslom, olvassa el a kulturális antropológus, Murányi Veronika sokéves csallóközi kutatásairól szóló beszámolóját a Fórumban, a szlovákiai magyarok társadalomtudományi folyóiratában.

„Ki legyen az ellenség?” – kérdi a cikk egyik fejezetének címe. Kedves Hajnal Géza, hadd ne én legyek! Amikor

engem és hasonszőrű barátaimat vádolja azzal, hogy a dunai vízlépcsők jelentőségét vagy kártételét aránytalanul el túlozzuk más, ennél súlyosabb környezeti károk rovására, annyira nem érzem magamat találva, hogy még csak meg sem sértődhetek. Ugyanis szóban és írásban ennek az ellenkezőjét teszem majd negyven éve. A Műegyetemtől délre, alig száz méterre található az ELTE Társadalomtudományi Kara, ahol az általam alapított Humánökológia Mesterszakon az ökológiai válság társadalmi és természeti összefüggéseinek komplex értelmezését tanítjuk és tanuljuk. Számos olyan zöldmozgalomnak voltam résztvevője, nemegyszer kezdeményezője, amelyek a legkülönbözőbb témákban és helyszíneken próbálták menteni, ami a hazai élővilágból még menthető. Ennek lehetőségéről szólnak több egyetemen meghirdetett politikai ökológia kurzusaim, arról pedig, hogy miért kell így cselekednünk, a környezet és etika nevet viselő tantárgy,

szöveggyűjtemény, filozófiai esszék és kötetek. Ez utóbbiak közül Ön azt a kettőt említi, amelyek a hazai környezetvédő mozgalmak múltjával, illetve e történet meghatározó alakjával, Karátson Gáborral foglalkoznak, innen az optikai csalódás.

Örülök, hogy így történt, legalább hozzákezdhetünk a félreértések tisztázásához. Ez minden bizonnyal egymás álláspontjának jobb megértéséhez vezet. Ha pedig éles szemű és jóindulatú recenziója kedvet csinál az olvasónak, hogy Karátson Gáborról szóló könyvemet kézbe vegye, abban a kortárs magyar szellemi élet egyik legsokoldalúbb alakjával találkozhat. Aki munkásságát megismeri, talán azt is megbocsátja neki, hogy a dunai vízlépcsők ellen tiltakozva – elsőként Magyarországon – ő ismerte fel a párhuzamot a létforrásainkat pusztító technológiai erőszak és az emberek felett gyakorolt önkényuralom között.

Lányi András

SZERZŐ

Lányi András magyar író, filozófus, filmrendező, a humánökológia egyik hazai úttörője. Egyetemi docensként (ELTE) és környezetvédelmi aktivistaként is ismert. Munkásságáért Budapest díszpolgárává választották. Az ELTE Társadalomtudományi Karán a Humánökológia Mesterszakán oktat.